

RAPORT DE MONITORIZARE

privind realizarea angajamentelor în domeniul mass-media,
asumate în Acordul de Asociere RM-UE

RAPORT nr. 2,

iunie – august 2017

Acest raport este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin Asociației Presei Independente și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

www.api.md

MOLDOVA PARTNERSHIPS FOR SUSTAINABLE CIVIL SOCIETY

Monitorizarea și evaluarea gradului de implementare a prevederilor Acordului de Asociere UE - RM pe segmentul mass-media.

ABREVIERI

- AA** – Acordul de Asociere
- API** – Asociația Presei Independente
- PNA** – Planul național de acțiuni
- RM** – Republica Moldova
- UE** – Uniunea Europeană

Raportul conține o evaluare a îndeplinirii acțiunilor planificate pentru lunile iunie – august 2017, din actualul PNA, prevăzut pentru anii 2017 – 2019¹, cu referire la domeniul mediatic.

¹ <http://www.infoeuropa.md/rm-privind-ue/planul-national-de-actiuni-pentru-implementarea-acordului-de-asociere-republica-moldova-uniunea-europeana-in-perioada-2017-2019/>

I. Metodologia de monitorizare și evaluare a gradului de implementare a prevederilor AA UE - RM pe segmentul mass-media.

PRELIMINARII

Monitorizarea procesului de implementare a prevederilor Acordului de Asociere UE - RM pe segmentul mass-media, inițiată de API, este necesară și oportună din mai multe considerente, inclusiv:

- reprezintă un instrument de responsabilizare a factorilor implicați în reformarea sistemului mass-media în conformitate cu standardele și bunele practici europene;
- determină gradul de realizare a angajamentelor asumate de către RM pentru implementarea AA pe segmentul mediatic;
- oferă date/rezultate suplimentare la cele oficiale, care, la necesitate, pot fi utile pentru a revizui, completa, ajusta angajamentele și pentru a accelera reformele;
- menține în atenția publică modul în care sunt realizate angajamentele, etapa și gradul de realizare ale acestora.

Monitorizări multiple, interne și externe, cu referire la realizarea prevederilor AA pe segmentul mediatic au fost efectuate și până acum, cu prezentarea publică a rezultatelor. Toate monitorizările, fără excepție, au relevat, pe de o parte, o întârziere cronică a realizării angajamentelor și, pe de altă parte, un impact insignifiant al angajamentelor realizate în schimbarea reală în bine a stării mass-media.

Monitorizarea API, efectuată în baza unei metodologii elaborate corespunzător, urmează să prezinte o evaluare complexă a stării de lucruri în domeniul respectiv. Autorii monitorizării și a metodologiei pornesc de la conștientizarea faptului că implementarea prevederilor AA pe segmentul mediatic trebuie să se soldeze cu o mass-media independentă, pluralistă, de calitate, care funcționează în condiții de libertate, transparență, mediu concurențial loial, în beneficiul cetățenilor și societății. Prin urmare, acțiunile preconizate la fiecare etapă trebuie să țintească spre rezultatul scontat – o mass-media cu adevărat democratică. Deci, indicele de performanță pentru fiecare acțiune planificată și realizată trebuie să fie, în mod logic, impactul ei real asupra condiției mass-media.

Monitorizarea, de altfel, ca și PNA, nu reprezintă un scop în sine, ci o modalitate de a influența în bine situația generală a mass-media din RM.

SCOPUL MONITORIZĂRII:

Monitorizarea își propune să determine măsura în care implementarea acțiunilor cuprinse în PNA apropie obiectivele urmărite de prevederile AA și, în funcție de rezultate, să formuleze recomandări pentru factorii decidenți. Implementarea prevederilor AA trebuie să asigure, în definitiv, o dezvoltare reală a mass-media pe principii democratice.

OBIECTUL MONITORIZĂRII:

- Numărul și relevanța acțiunilor cuprinse în PNA
- Modul și gradul de realizare
- Impactul real în urma realizării/nerealizării acțiunilor asumate

PERIOADA MONITORIZĂRII:

Martie 2017 – februarie 2018 (patru etape a câte trei luni fiecare)

METODOLOGIA MONITORIZĂRII:

Metodologia cuprinde doi indicatori de bază incluși într-o fișă de monitorizare: unul cantitativ și altul – calitativ. La etapa inițială de monitorizare cei doi indicatori conțin, cumulativ, câte patru afirmații fiecare, cu câte trei variante de răspuns. Fiecărui răspuns îi corespunde un anumit punctaj pe o scală de la trei la unu, ”trei” însemnând ”cel mai bine”, iar ”unu” - ”cel mai rău” (a se vedea fișa alăturată).

Fișă de monitorizare 1

Indicatori	Afirmații	Punctaj
Cantitativ		
1. Suficiență acțiuni planificate și realizate	1.1. Acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor AA sunt suficiente, satisfăcătoare, insuficiente	3,2,1
	1.2. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt suficiente, satisfăcătoare, insuficiente	3,2,1
	1.3. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt realizate, parțial realizate, nerealizate	3,2,1
	1.4. Acțiunile neplanificate pentru perioada de raportare, dar oportune, sunt realizate, parțial realizate, nerealizate	3,2,1
Calitativ		
2. Acțiuni: concordanță, relevanță, realizare, impact	2.1. Acțiunile planificate și prevederile AA sunt în concordanță totală, parțială, nu sunt în concordanță	3,2,1
	2.2. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt relevante, parțial relevante, irelevante	3,2,1
	2.3. Acțiunile planificate/neplanificate pentru perioada de raportare sunt realizate adecvat, parțial adecvat, inadecvat	3,2,1
	2.4. Acțiunile planificate/neplanificate realizate în perioada de raportare au impact scontat, parțial față de cel scontat, nul	3,2,1
Total punctaj		
Indice realizare PNA		

ANALIZA CANTITATIVĂ:

Analiza cantitativă vizează acțiunile planificate cuprinse în PNA pentru implementarea prevederilor AA; acțiunile planificate pentru a fi realizate în perioada de raportare; acțiunile planificate pentru perioada de raportare și gradul de realizare a lor; acțiunile neplanificate, dar oportune și gradul de realizare a lor.

ANALIZA CALITATIVĂ:

Analiza calitativă vizează concordanța acțiunilor cuprinse în PNA cu prevederile AA și relevanța acțiunilor pentru scopul real urmărit; modul de realizare a acțiunilor întru atingerea scopului real urmărit; impactul real al acțiunilor asupra atingerii scopului urmărit.

REZULTATELE MONITORIZĂRII:

Rezultatele monitorizării se întemeiază pe o analiză pertinentă, cantitativă și calitativă, a acțiunilor asumate prin PNA, a modului de realizare a acestora și a impactului real asupra condiției mass-media în urma realizării acțiunilor. În urma analizei cantitative și calitative este completată Fișa de monitorizare. În definitiv, gradului de implementare a PNA pentru perioada monitorizată îi va reveni o valoare numerică, obținută prin sumarea punctelor oferite fiecărei afirmații. Poate fi dedusă și altă valoare numerică: punctajul total divizat la numărul de afirmații. Și într-un caz, și în altul, acesta, în fond, ar fi un indice al realizării PNA. Dat fiind că sunt preconizate patru etape de monitorizare, începând cu a doua, indicii vor putea fi comparați între ei, pentru a determina progresul/regresul în realizarea PNA.

Autorii monitorizării, la fiecare etapă, pot implica în analiza cantitativă și calitativă și, respectiv, în completarea Fișei de monitorizare, părți interesate, precum: radiodifuzori, autoritatea de reglementare, comisia parlamentară de specialitate, societatea civilă etc. În asemenea cazuri se vor face precizările de rigoare, iar rezultatul monitorizării va semnifica o valoare numerică reprezentând media aritmetică obținută prin divizarea punctajului total la numărul de Fișe de monitorizare completate.

INTERPRETAREA REZULTATELOR:

(punctaj)

17 – 24 - realizarea PNA decurge în ritm dinamic care trebuie menținut

9 – 16 - realizarea PNA decurge într-un ritm care necesită accelerare

1 – 8 – realizarea PNA stagnează

FINALITĂȚI:

Metodologia permite a ajusta conținutul Fișei de monitorizare în funcție de scopul urmărit la fiecare etapă. Astfel, anumite afirmații care și-au pierdut relevanța pot fi excluse și/sau înlocuite cu altele

Metodologia oferă posibilitatea evaluării generale a procesului de realizare a PNA, dar și a fiecărei sau a unui grup de acțiuni. Rezultatele monitorizării pot sugera recomandări și soluții pentru redresarea situației semnalate pe parcursul etapei concrete de realizare a acțiunilor menite să asigure dezvoltarea unei mass-media democratice.

Evaluarea acțiunilor prevăzute pe segmentul mass-media în PNA pentru implementarea AA UE-RM în perioada 2017 – 2019.²

Capitolul vizează acțiunile planificate a fi realizate în perioada iunie – august 2017. Analiza cantitativă și calitativă a tuturor acțiunilor prevăzute în PNA pentru o perioadă de trei ani a fost făcută și prezentată în raportul numărul 1.³ Reamintim, în urma analizei s-a ajuns la concluzia, că acțiunile planificate în PNA pentru perioada 2017-2019 pe segmentul mass-media sunt insuficiente,

2 <http://www.infoeuropa.md/rm-privind-ue/planul-national-de-actiuni-pentru-implementarea-acordului-de-asociere-republica-moldova-uniunea-europeana-in-perioada-2017-2019/>

3 http://www.api.md/upload/files/Raport_1_Implementarea_prevederilor_Acordului_de_Asociere_UE_-_RM_pe_segmentul_mass-media_SUPERFINAL.pdf

vizează în cea mai mare parte domeniul audiovizualului și nu sunt în concordanță deplină cu prevederile AA. Pentru raportul al doilea Fișa de monitorizare a fost ajustată corespunzător (a se vedea Fișa alăturată): prin eliminarea afirmației - *Acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor AA sunt suficiente, satisfăcătoare, insuficiente, devenită irelevantă, și prin completarea cu o nouă afirmație - Acțiunile planificate pentru perioada anterioară sunt realizate, parțial realizate, nerealizate în perioada de raportare; prin redactarea afirmației 2.1. - Acțiunile planificate și prevederile AA sunt în concordanță totală, parțială, nu sunt în concordanță, ca să răspundă noii realități - Acțiunile planificate pentru perioada de raportare și prevederile AA sunt în concordanță totală, parțială, nu sunt în concordanță. Astfel, Fișa de monitorizare permite a evalua cantitativ și calitativ acțiunile întreprinse în perioada de referință, inclusiv eventuala lichidare a restanțelor atestate în perioada anterioară.*

Fișă de monitorizare 2

Indicatori	Afirmații	Punctaj
Cantitativ		
1. Suficiență acțiuni planificate și realizate	1.1. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt suficiente, satisfăcătoare, insuficiente	3,2,1
	1.2. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt realizate, parțial realizate, nerealizate	3,2,1
	1.3. Acțiunile planificate pentru perioada anterioară sunt realizate, parțial realizate, nerealizate în perioada de raportare	3,2,1
	1.4. Acțiunile neplanificate pentru perioada de raportare, dar oportune, sunt realizate, parțial realizate, nerealizate	3,2,1
Calitativ		
2. Acțiuni: concordanță, relevanță, realizare, impact	2.1. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare și prevederile AA sunt în concordanță totală, parțială, nu sunt în concordanță	3,2,1
	2.2. Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt relevante, parțial relevante, irelevante	3,2,1
	2.3. Acțiunile planificate/neplanificate pentru perioada de raportare sunt realizate adecvat, parțial adecvat, inadecvat	3,2,1
	2.4. Acțiunile planificate/neplanificate realizate în perioada de raportare au impact scontat, parțial față de cel scontat, nul	3,2,1
Total punctaj		
Indice realizare PNA		

ANALIZA CANTITATIVĂ:

Analiza se referă la acțiunile prevăzute în PNA pe segmentul mass-media pentru a fi realizate în perioada de referință, dar și la cele restante, prezentate în tabelul alăturat. De precizat, că tabelul conține două acțiuni restante (planificate pentru trimestrul I), una – prevăzută pentru a fi realizată în trimestrul II, și trei – prevăzute pentru a fi realizate în trimestrul III. Perioada de raportare (iunie – august) cuprinde o lună din trimestrul II și două luni din trimestrul III.

	Prevederi AA	Planul național de acțiuni	Indicator de performanță	Instituțiile responsabile	Termenul de realizare a măsurii/ Termenul de implementare potrivit AA	Costuri estimative/
131	(1) Părțile poartă un dialog periodic și cooperează pentru a promova industria audiovizualului în Europa și pentru a încuraja coproducția în domeniile cinematografului și televiziunii					
	(2) Cooperarea ar putea include, printre altele, problema formării jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-media, precum și sprijinul oferit mass-media, în vederea consolidării independenței, a profesionalismului și a legăturilor acestora cu mass-media din UE în conformitate cu standardele europene, inclusiv cu standardele Consiliului Europei și cu Convenția UNESCO din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale					
		SL3. Act nou Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Concepției naționale de dezvoltare a mass-media	Hotărâre de Guvern intrată în vigoare	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul II, 2017	
132	Părțile își concentrează cooperarea în mai multe domenii:					
	(c) Dialogul politic privind politica culturală și cea audiovizuală					

	Prevederi AA	Planul național de acțiuni	Indicator de performanță	Instituțiile responsabile	Termenul de realizare a măsurii/ Termenul de implementare potrivit AA	Costuri estimative/
		SL2. Act nou Proiectul de Decizie al CCA cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe	Decizie normativă CCA intrată în vigoare	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul I 2017	În limita alocațiilor bugetare
	(e) Cooperarea în domeniul mass-media	14. Organizarea seminarelor zonale cu titularii licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, în cadrul cărora vor fi abordate problemele ce țin de implementarea legislației audiovizuale, executarea deciziilor CCA etc.	Seminare organizate	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul III 2017	Bugetul de Stat (Fondul de susținere a radiodifuzorilor)
		15. Dezvoltarea spațiului audiovizual autohton și alocarea mijloacelor financiare pentru producerea serviciilor de programe	Concursuri organizate pentru radiodifuzori	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul III 2017	Bugetul de Stat (Fondul de susținere a radiodifuzorilor)
		18. Monitorizarea respectării de către radiodifuzori a asigurării accesului la informație pentru persoanele cu necesități speciale	Monitorizare realizată	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul III 2017	În limita alocațiilor bugetare
133	Republica Moldova realizează apropierea legislației sale naționale de actele normative ale UE și de instrumentele internaționale menționate în anexa XIV la Acord, în conformitate cu dispozițiile din anexa respectivă					
	<u>Anexa XIV la Acord:</u> Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor-membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale).	LT1. Act de modificare Proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova Transpune: Directiva 2010/13/UE/ care a abrogat Directiva 2007/65/CE	Lege intrată în vigoare	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	Trimestrul I 2017	În limita alocațiilor bugetare

AFIRMAȚIA 1.1. – „Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt suficiente, satisfăcătoare, insuficiente”, este creditată cu 1 punct și semnifică insuficiența acțiunilor planificate pentru lunile iunie – august 2017. Pentru perioada în cauză au fost prevăzute patru acțiuni.

ARGUMENTARE: prima acțiune (aprobarea *Concepției naționale de dezvoltare a mass-mediei*) presupune elaborarea unui document amplu, cu implicarea mai multor actori. Elaborarea, consultarea, definitivarea, aprobarea și intrarea în vigoare a unui astfel de document necesită mai mult timp decât trei luni. Celorlalte trei acțiuni sunt insuficiente din, cel puțin, două considerente: ele vizează doar sectorul audiovizualului; reprezintă atribuții date de lege CCA – ului.

AFIRMAȚIA 1.2. – „Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt realizate, parțial realizate, nerealizate”, este creditată cu 1 punct și semnifică nerealizarea acțiunilor planificate.

ARGUMENTARE: în ceea ce privește *Concepția națională de dezvoltare a mass-mediei*, CCA a plasat pe site-ul instituției un text ce anunță intenția autorității de reglementare de a iniția procesul de elaborare a documentului abia pe 8 iunie 2017, adică aproape la sfârșitul termenului prevăzut în PNA pentru implementarea acestei acțiuni. Din anunțul CCA aflăm că acesta, în parteneriat cu Ministerul Justiției al Republicii Moldova, „urmează să elaboreze și să aprobe *Concepția națională de dezvoltare a mass-media*”. Aceași sursă menționează că respectiva *Concepție* „va fi bazată pe fortificarea pluralismului de opinii și libertății de exprimare, pe bunele practici comunitare și recomandările partenerilor de dezvoltare, contribuind astfel la edificarea unui mediu favorabil dezvoltării mass-media pe principii democratice”. Instituția a solicitat, în context, implicarea radiodifuzorilor, a entităților publice, a organizațiilor nonguvernamentale de media și a altor instituții interesate, prin înaintarea de propuneri/recomandări/opinii „menite să consolideze capacitățile mass-media și să încurajeze dezvoltarea segmentului mediatic”. Sugestiile au putut fi trimise către CCA până pe 27 iunie 2017⁴. Este singura informație publică disponibilă cu privire la această acțiune, prevăzută în PNA. Solicitat să se expună asupra subiectului, CCA a făcut referire atât la anunțul de pe site, cât și la o scrisoare expediată cu trei zile mai devreme unui șir de instituții (Compania Publică „Teleradio-Moldova”, Compania Publică „Găgăuzia Radio Televizionu”, Comisia Parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Consiliul Concurenței, AGEPI, MTIC, Ministerul Culturii, Cancelaria de Stat și Ministerul Justiției etc), cu rugămintea de a-și prezenta ideile cu privire la *Concepție*. La 31 august 2017, trei instituții au răspuns solicitării CCA (IPNA Teleradio-Moldova, MTIC și AGEPI),⁵ iar conținutul scrisorilor reprezintă, de fapt, mai mult o dare de seamă a propriei activități, decât o viziune cu privire la un document general și amplu care să vizeze dezvoltarea sistemului mediatic. În acest sens, este pusă la îndoială utilitatea pentru CCA a reacției celor trei instituții. Este la discreția CCA să colecteze inițial propuneri/recomandări/opinii și apoi să porceadă la elaborarea proiectului *Concepției*. Dar, practica reală autohtonă a demonstrat și demonstrează că rareori cineva dintre părțile interesate de un anumit domeniu reacționează chiar și la un proiect de document elaborat deja. Deci, din start putea fi prevăzută situația, că majoritatea dintre acei interesați, ca de obicei, nu va reacționa. Între acei care au reacționat nu se regăsesc instituții ale societății civile. Și acest lucru putea fi prevăzut - CCA în repetate rânduri a ignorat propunerile, recomandările, opiniile, elaborările sau expertizele parvenite de la societatea civilă. Drept exemplu poate fi invocată atitudinea CCA față de sugestiile cu referire la actualizarea Strategiei de acoperire a teritoriului național cu programe audiovizuale și la Regulamentul de partajare a licențelor de emisie. Este vorba de două documente-cheie. În primul caz sugestiile de principiu vizau necesitatea unei analize SWOT a domeniului audiovizualului la momentul actualizării Strategiei; în cazul al doilea sugestiile vizau un număr de criterii exacte și măsurabile la desemnarea câștigătorului concursului pentru frecvențe. În ambele cazuri (care nu-s singurele) CCA a ignorat sugestiile. Faptul a semnat, totodată, o erodare a încrederii față de CCA, cel puțin, din partea unor instituții avizate ale societății

4 <http://cca.md/news/n-aten-ia-radiodifuzorilor-entit-ilor-publice-i-organiza-iilor-nonguvernamentale-0>

5 Anexa 1 la raport

civile. Prin urmare, acțiunea a rămas nerealizată și după două luni de la expirarea termenului (trimestrul II), când urma să fie îndeplinită.

Acțiunea planificată pentru trimestrul III cu referire la „organizarea seminarelor zonale cu titularii licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, în cadrul cărora vor fi abordate problemele ce țin de implementarea legislației audiovizuale, executarea deciziilor CCA, etc.” urmează a fi realizată, potrivit deciziei CCA, în perioada septembrie-octombrie 2017, adică în ultima lună a trimestrului III și prima lună a trimestrului IV. În ședința autorității de reglementare din 21 iulie aceasta a decis „organizarea a trei seminare zonale pentru titularii licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie din zonele de centru, nord și sud ale Republicii Moldova. Desfășurarea acestor seminare are drept scop dezvoltarea unui dialog constructiv, o comunicare directă cu radiodifuzorii locali și distribuitorii de servicii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova pentru a identifica și oferi soluții viabile problemelor semnalate de actorii de pe piața audiovizuală”.⁶ Altfel spus, CCA își onora propriul angajament, dacă decidea desfășurarea celor trei seminare zonale până în luna septembrie inclusiv. Planificarea lor și pentru luna octombrie semnifică o derogare de la angajamentul asumat. Oricum, în perioada de raportare această acțiune este nerealizată, iar dacă va fi realizată în lunile septembrie-octombrie, situația va fi reflectată în următorul raport de monitorizare.

Prevederea generală și vagă despre „dezvoltarea spațiului audiovizual autohton și alocarea mijloacelor financiare pentru producerea serviciilor de programe” nu a fost nici ea realizată. În perioada de raportare nu a fost anunțat/organizat niciun concurs pentru producerea programelor radio-tv cu sprijinul Fondului de susținere a radiodifuzorilor. Nici în Raportul de activitate al CCA pentru trimestrul al doilea al anului 2017⁷, și nici în deciziile CCA emise în perioada de raportare, nu găsim informații cu privire la această prevedere din PNA.

Nici acțiunea ce prevede „monitorizarea respectării de către radiodifuzori a asigurării accesului la informație pentru persoanele cu necesități speciale” nu a fost realizată. CCA, pe 21 iulie 2017, abia ”a aprobat o nouă decizie de reglementare – Cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe și a abrogat Decizia CCA nr. 21 din 26.02.2008 „Cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz (surde) la emisiunile TV”.⁸ Prin urmare, „monitorizarea respectării de către radiodifuzori a asigurării accesului la informație pentru persoanele cu necesități speciale”, nu putea începe înainte ca să fie adoptată respectiva decizie. În perioada de raportare nu a avut loc monitorizarea. Teoretic, ea ar putea fi efectuată în septembrie, ultima lună a trimestrului III, dar nu există certitudine în acest sens, dat fiind că CCA, printr-o decizie din 18 august 2017, urmează să monitorizeze 23 de posturi tv la capitolul respectării drepturilor copiilor în mass-media.⁹ Luând în calcul capacitatea CCA de monitorizare, este puțin probabil că ar putea să-și onoreze angajamentul stipulat în PNA pentru trimestrul III.

Prin urmare, acțiunile planificate pentru perioada iunie-august 2017 nu au fost realizate.

AFIRMAȚIA 1.3. – „Acțiunile planificate pentru perioada anterioară sunt realizate, parțial realizate, nerealizate în perioada de raportare”, este creditată cu 2 puncte și semnifică realizarea parțială a unor acțiuni planificate pentru perioada anterioară.

ARGUMENTARE: acțiunea ce viza elaborarea și aplicarea proiectului de decizie al CCA cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe, prevăzută pentru trimestrul I al anului 2017, și-a găsit parțial continuitatea în decizia din 21 iulie 2017 *Cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe* care a abrogat Decizia CCA nr. 21 din 26.02.2008 „Cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz (surde) la emisiunile TV”. Astfel, câteva condiții au fost stabilite pentru posturile tv cu acoperire națională în ceea ce privește accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de

6 <http://cca.md/news/comunicat-de-pres-edin-public-cca-din-21072017-i>

7 <http://cca.md/files/Trim.II%202017.pdf>

8 <http://cca.md/news/comunicat-de-pres-edin-public-cca-din-21072017-i>

9 [HTTP://CCA.MD/NEWS/COMUNICAT-DE-PRES-EDIN-PUBLIC-CCA-DIN-18082017](http://CCA.MD/NEWS/COMUNICAT-DE-PRES-EDIN-PUBLIC-CCA-DIN-18082017)

programe audiovizuale. Acestea, conform deciziei CCA, „vor asigura punerea treptată a serviciilor furnizate la dispoziția persoanelor cu deficiențe de vâz sau de auz. Respectiv, începând cu 1 septembrie 2017, radiodifuzorii vor transmite zilnic câte un buletin de știri, între orele 17⁰⁰ și 23⁰⁰, în limbajul mimico-gestual sau prin titrare sincron în limba română pentru persoanele cu deficiențe de auz și prin semnal sonor pentru persoane cu deficiențe de vedere. În limbajul semnelor vor fi difuzate și programele de importanță majoră sau rezumatele acestora, mesajele de urgență, de securitate sau sănătate publică. Titrele inserate în aceste programe vor fi amplasate în partea de jos a ecranului, vor avea o mărime citibilă, cu o viteză medie de rulare și vor corespunde cu esența și imaginile difuzate. Prognoza meteo va fi difuzată atât în format video, cât și audio. Din 1 ianuarie 2018, posturile TV vor asigura accesibilitatea persoanelor cu deficiențe de auz sau vedere la serviciile de programe în timpul campaniilor electorale. De asemenea, decizia prevede promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități în serviciile media audiovizuale”. Aplicarea efectivă a acțiunii va putea fi evaluată mai târziu.

O inițiativă a unui partid politic de securizare a spațiului informațional al Republicii Moldova a fost transformată în proiect de lege privind modificarea și completarea Codului audiovizualului. Proiectul nr.189 a fost înregistrat în Parlament și făcut public în luna iunie. Acesta prevede restricții de retransmitere a știrilor, a programelor informativ-analitice și a emisiunilor cu caracter militar provenite din străinătate (în special din Federația Rusă), precum și sancțiuni pentru încălcarea legislației în acest sens. În luna iulie proiectul menționat a primit aviz pozitiv din partea Guvernului. Proiectul urmează să fie discutat în cadrul ședinței grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-mediei, creat pe lângă Parlament.

AFIRMAȚIA 1.4. – „Acțiunile neplanificate pentru perioada de raportare, dar oportune, sunt realizate, parțial realizate, nerealizate” este creditată cu 2 puncte și semnifică realizarea parțială a unor acțiuni neplanificate, dar necesare.

ARGUMENTARE: câteva acțiuni ce nu se regăsesc în PNA pentru perioada de raportare au fost realizate. Una vizează întrunirea grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media creat pe lângă Parlament. Pe 13 iunie 2017 conducerea legislativului a convocat membrii grupului într-o primă ședință, în cadrul căreia s-au discutat regulamentul de funcționare și activitățile prioritare ale grupului. Astfel, printre priorități se regăsesc: elaborarea strategiei de dezvoltare a mass-media din RM, inclusă și în PNA și „asumată” de CCA; elaborarea unui nou Cod al audiovizualului; elaborarea Strategiei privind securitatea Informațională a țării; consultarea/definitivarea legislației privind accesul la informație; elaborarea unei noi Legi a presei (presa scrisă și online); perfecționarea Codului Electoral privind reflectarea campaniei electorale în media; perfecționarea legislației privind publicitatea; perfecționarea legislației privind concurența; identificarea de soluții juridice privind oferirea de facilități fiscale pentru producția media autohtonă etc. Ulterior, membrii Grupului de lucru au format șapte subgrupuri tematice, inclusiv unul care lucrează la elaborarea unui nou Cod al audiovizualului. În perioada de referință două subgrupuri s-au întrunit în câteva ședințe de lucru. De asemenea, pe 25 iulie 2017 a fost prezentat public proiectul Legii cu privire la publicitate, urmând ca acesta să fie completat/îmbunătățit/modificat cu aportul tuturor părților interesate.

Așadar, răspunsurile la afirmațiile vizând analiza cantitativă a implementării PNA întrunesc un număr de 6 puncte din maximumul de 12. Pentru comparație, în perioada anterioară de raportare (lunile martie – mai 2017) analiza cantitativă a implementării PNA a acumulat 5 puncte din maximumul de 12. Lucrurile nu au evoluat semnificativ, iar dacă în analiză nu ar fi fost incluse acțiunile din perioada anterioară, gradul de implementare ar fi fost și mai mic.

ANALIZA CALITATIVĂ:

AFIRMAȚIA 2.1. – „Acțiunile planificate pentru perioada de raportare și prevederile AA sunt în concordanță totală, parțială, nu sunt în concordanță”, este creditată cu 1 punct și corespunde răspunsului „nu sunt în concordanță”.

ARGUMENTARE: trei din cele patru acțiuni planificate pentru perioada de raportare sunt incluse în PNA în punctul 132 (e) al AA, intitulat *Cooperarea în domeniul mass-mediei*. Prin cooperare textul AA are în vedere dialogul și cooperarea dintre părțile semnatare, adică dintre RM și UE (statele membre, instituțiile competente din țările membre sau la nivel comunitar). Acțiunile prevăzute pentru implementarea acestui punct din AA sunt paralele cu prevederile Acordului. Nici *organizarea seminarelor zonale cu titularii licențelor de emisie și autorizațiilor de retransmisie, în cadrul cărora vor fi abordate problemele ce țin de implementarea legislației audiovizuale, executarea deciziilor CCA etc.*; nici *dezvoltarea spațiului audiovizual autohton și alocarea mijloacelor financiare pentru producerea serviciilor de programe*; și nici *monitorizarea respectării de către radiodifuzori a asigurării accesului la informație pentru persoanele cu necesități speciale* nu presupun cooperarea în domeniul mass-media dintre RM și UE. În plus, cele trei acțiuni vizează doar domeniul audiovizualului, pe când prevederea din AA se referă la domeniul mediatic în ansamblu.

A patra acțiune, cea planificată pentru implementarea prevederii 131 (2), de asemenea, nu-i în concordanță cu AA, deoarece se referă doar la o hotărâre de guvern prin care să fie aprobată concepția națională de dezvoltare a mass-media, nu și realizarea ei propriu-zisă. Drept instituție responsabilă este desemnat CCA care, de fapt, reglementează doar domeniul audiovizualului, iar mass-media ca sistem mai include în sine presa scrisă și cea on-line.

AFIRMAȚIA 2.2. – „Acțiunile planificate pentru perioada de raportare sunt relevante, parțial relevante, irelevante”, este creditată cu 2 puncte și semnifică o relevanță parțială.

ARGUMENTARE: pentru perioada iunie – august 2017 au fost planificate patru acțiuni, două dintre care constituie obligațiuni ale CCA. Cea mai mare relevanță o are acțiunea ce prevede elaborarea și adoptarea *Concepției naționale de dezvoltare a mass-mediei*. Un asemenea document este oportun și ar semnifica o viziune de ansamblu asupra modului în care ar urma să evolueze domeniul mediatic autohton pe termen mediu și lung.

AFIRMAȚIA 2.3. – „Acțiunile planificate/neplanificate pentru perioada de raportare sunt realizate adecvat, parțial adecvat, inadecvat”, este creditată cu 2 puncte și corespunde răspunsului „parțial adecvat”.

ARGUMENTARE: soarta *Concepției naționale de dezvoltare a mass-mediei* este, deocamdată, incertă. Termenul prevăzut în PNA pentru implementare a fost depășit. CCA, pe de o parte, a anunțat doar colectarea propunerilor care să vizeze structura documentului. Pe de altă parte, Grupul de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-mediei are printre priorități elaborarea *Concepției*. În ambele cazuri, însă, realizarea acțiunii planificate nu poate fi calificată drept adecvată. Celelalte trei acțiuni, nefiind realizate, nu pot fi nici evaluate.

Acțiunile neplanificate vizează în special activitatea Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-mediei și a subgrupurilor acestuia. Ritmul în care se derulează activitățile (întruniri, dezbateri, elaborări de texte, prezentarea proiectului Legii cu privire la publicitate, etc) poate fi calificat ca fiind unul adecvat și promite rezultate care să influențeze funcționarea întregului sistem mediatic.

AFIRMAȚIA 2.4. – „Acțiunile planificate/neplanificate realizate în perioada de raportare au impact scontat, parțial față de cel scontat, nul”, este creditată cu 1 punct și corespunde răspunsului „impact nul”.

ARGUMENTARE: niciuna dintre cele patru acțiuni planificate pentru perioada de raportare nu a fost realizată/implementată și, deci, nu putem judeca despre impactul lor asupra situației mass-media, în general, și a audiovizualului, în particular. Impactul altor două acțiuni rămase restante din perioada anterioară nu poate fi nici el evaluat, deoarece atât decizia CCA cu privire la accesul persoanelor cu deficiențe de auz și văz la serviciile de programe, cât și modificările la Codul audiovizualului abia au fost adoptate, iar impactul aplicării lor va putea fi analizat mai târziu.

De asemenea, impactul real al acțiunilor neplanificate, vizând activitatea Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-mediei, urmează a fi evaluat când elaborările grupului/subgrupurilor vor fi preluate de legislativ, votate și implementate.

Așadar, răspunsurile la afirmațiile vizând analiza calitativă a implementării PNA întrunesc un număr de 6 puncte din maximumul de 12. Pentru comparație, în perioada anterioară de raportare (lunile martie – mai 2017) analiza calitativă a implementării PNA a acumulat 8 puncte din maximumul de 12. Prin urmare, lucrurile au involuat, iar dacă acțiunile neplanificate, dar oportune nu ar fi fost incluse în analiză, gradul de implementare al PNA ar fi fost minim.

Evaluarea cantitativă și calitativă a acțiunilor PNA planificate pentru lunile iunie – august 2017 cumulează 12 puncte, cu un punct mai puțin decât în perioada anterioară de monitorizare (lunile martie – mai 2017). Conform metodologiei, situația atestată indică asupra faptului că **realizarea PNA decurge într-un ritm care necesită accelerare.**

Concluzii:

- acțiunile planificate în PNA pentru perioada iunie – august 2017 pe segmentul mass-media sunt insuficiente, vizează, cu o singură excepție, domeniul audiovizualului și nu sunt în concordanță deplină cu prevederile AA;
- acțiunile planificate pentru perioada de raportare fie au fost realizate parțial, fie nu au fost realizate;
- impactul realizării acțiunilor a fost unul parțial față de cel scontat. Dat fiind că acțiunile planificate nu au vizat domeniul mass-media în întregime, impactul lor, chiar dacă erau realizate, nu ar fi putut să răspundă nici prevederilor reale ale AA și nici necesității de creare și dezvoltare a unui sistem mediatic democratic, pluralist și profesionist;
- în perioada de raportare au fost realizate câteva acțiuni neplanificate, dar oportune pentru scopul declarat al PNA;
- impactul realizării acțiunilor neplanificate în perioada de raportare este parțial față de cel scontat.

Recomandări:

- PNA, în partea ce vizează segmentul mediatic, să fie revizuit și completat astfel, încât să ia în considerare activitățile prioritare determinate de Grupul de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media. În caz contrar, PNA, pe segmentul mediatic, va deveni unul formal.
- Chestiunea privind revizuirea/completarea PNA pe segmentul mediatic să fie inclusă pe agenda unei ședințe a Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media.
- Ritmul de realizare adecvată a acțiunilor oportune și relevante pentru dezvoltarea mass-media să fie accelerat.